

Ünnepnapok

1 Kérdések az előző alkalomról

1. Chomecolás: aki elutazik Peszáchra és eladja az egész lakást, annak is ki kell takarítania és kutatnia a chomecot? Elvileg kutatnia nem kell, de több ok miatt is nagyon ajánlott. 1. Mi van, ha vissza kell mennie? A chomec nem az övé, ettől függetlenül nagyon kényelmetlen lesz kerülnie ünnep közben. 2. A chomec keresése Peszách előtti estén tevőleges parancsolat. Nem helyes hozzáállás a micvelehetőséget megkerülni, mert ezzel a cselekedettel azt fejezzük ki, hogy akadálynak tekintjük, nem pedig fejlődési lehetőségnek. 3. A Vilna Gáon véleménye szerint a chomec eladása kizárólag kétséges chomecra (pl. liszt) lehetséges, tényleges chomecra (keksz, tészta, fagyasztott kenyér) nem.
2. Szombaton, ünnepnapon tilos a (nem folyékony) szappan, fogkrém használata. Mi a kapcsolódó munkatípus? A Szentély építéséhez végzett 39 munkatípus (*áv meláchá*) egyike a *memáchék*, azaz csiszolás. Ennek egyik almunkája (*toldá*) a kenés (*memaráéch*). Emiatt a testünket is csak olajjal kenhetjük (de ételt, pl. kenyeret kenni szabad).

Életrészek

2 Születés

1. A megszületett gyermeknek, ha fiú, 8 naposan csinálják meg a körülmetélést (*brit milá*). Lányoknak szokás névadást csinálni (ennek nincs fix ideje).
2. Ha van elsőszülött (anyja méhét megnyitó fiú, azaz nem császármetszéssel született), akkor őt 30 napos korában ki kell váltani (*pidjon hábén*). Tórai parancsolat: "az ember minden elsőszülöttjét fiaid közül váltsd meg" (Mózes 2., 13:13). Az elsőszülöttek feladata hagyományosan az Ö-való szolgálata - az aranyborjú bűne óta ez a levitákra, ill. kohénokra hárul, ezért az elsőszülöttet egy kohénnál kell kiváltani.
3. A kiváltás mennyisége: "Vedd a levitákat minden elsőszülött helyett [...] és vegyél öt-öt sékelt fejenként" (Mózes 4., 3:45-47) - kb. 100-117 grammnak megfelelő ezüst, a leviták kiváltásából tanuljuk. Lehet ennek megfelelő pénzérték (?) vagy előre erre a célra készített érme. A szertartás után a kohénnak elvileg szabad visszaadnia, ez mégsem szokás, nehogy kétség férjen a kohén származásához (hogy ne menjen rossz híre, hogy a végén visszaadta).
4. Ha nem történt meg 30 napos korában, és felnőttként jön rá (*báál tesuvá*), akkor keressen meg egy rabbit, és szervezzék meg utólag. Sosem késő! "Viszont váltva váltsd ki az ember elsőszülöttjét" (Mózes 4., 18:15). A Talmud a szóismétlésből tanulja, hogy a kiváltást utólag pótolni kell (Kidusin 29a).

3 Nevelés, tanítás

1. Az életrészek hagyományos korabeli beosztását írja le a Pirké Ávot (5:24): "Az ötéves a Tanachra, a tízéves a Misnára, a 13 éves a micvákra, a 15 éves a Talmudra [Gemará], a 18 éves a chupára [esküvő], a 20 éves üldözni [megélhetést], a 30 éves az erőre, a 40 éves a megértésre, az 50 éves a tanácsra, a 60 éves az öregségre, a 70 éves az öszülésre, a 80 éves az erősségre, a 90 éves a társalogsra, a 100 éves mintha meghalt volna, és elmúlt, eltűnt volna a világból."

- A Talmud szövegéből, a Bölcsék beszélgetéseiből kiderül, hogy számukra természetes volt, hogy a teljes Tanach, Misna szövegét ismerték. A fenti misnából kiderül, hogy akkoriban ezt a tudást gyermekként szereztek meg, a későbbi nemzedékekben nem ez a szokás.
 - Azon túl, hogy a fenti misnából megtudhatjuk azt, hogy milyen fontos életeseményeket milyen időre tervezzünk, arról is tájékoztat, hogy melyik életrészek mire a legalkalmasabb. Pl. egy fiatal, ambiciózus ember hajlamos lehet irigyelni egy idős, bölcs vezetőt, gondolván, hogy ha ő lenne a helyében, sokkal jobb döntéseket hozna. Ezzel figyelmen kívül hagyja azt, hogy kellő élettapasztalat híján sok hibát is elkövethet, és hogy az ő életkora másfajta tevékenységre alkalmasabb.
2. „Tanították mestereink: az apa köteles a fiát körülmetélni, kiváltani [ha elsőszülött], Tórára tanítani, kiházasítani, mesterségre tanítani. Van, aki azt mondja, hogy úszni is. Rabbi Jehuda mondja: mindenki, aki nem tanítja a fiát mesterségre, az [olyan, mintha] rablásra tanítaná.” (Kidusin 29a)
 - „Rabbi Nehoráj mondja: leteszek minden munkát, ami van a világban, és nem tanítok a fiamnak, csak Tórárt, aminek az ember a gyümölcsét eszi ebben a világban, de a lényegi jutalma megmarad az eljövendő világra. Nem így a többi munka: amikor az ember megbetegszik vagy megöregszik, vagy szenvednie kell, akkor nem tud foglalkozni a fiatalességében, jövőt és reményt ad neki öregségében.” (Kidusin 82a)
 - A Misna Berurá (Orách Cháim 306:6 / Biur Halacha) úgy értelmezi a fenti két idézetet, hogy Bölcséink vitatkoznak benne: Rabbi Jehuda szerint szükséges, hogy a gyerek tanuljon világi foglalkozást, míg Rabbi Nehoráj szerint nem. A gyakorlati döntés ebben a kérdésben mindig az adott szituációtól függ, melyhez érdemes rabbi tanácsát kérni.